

4 Äänioikeutettujen luettelo

Sisällys

4.1	Äänioikeutettujen luettelon laatiminen ja tarkastaminen.....	1
4.2	Äänioikeutettujen luettelon pitäminen nähtävänä	3
4.3	Äänioikeutettujen luettelon julkisuus.....	4
4.4	Oikaisuvaatimuksen käsittely.....	5
4.5	Äänioikeutettujen luettelon itseoikaisu ja lainvoimaisuus.....	5
4.6	Ilmoituskortti.....	7
4.7	Muut äänioikeutettujen luetteloon liittyvät tehtävät.....	8

4.1 Äänioikeutettujen luettelon laatiminen ja tarkastaminen

Vaalilautakunnan on laadittava äänioikeutettujen luettelo. Jos seurakuntayhtymässä on asetettu keskusvaalitoimikunta, äänioikeutettujen luettelon laatii keskusvaalitoimikunta. Kun seurakunta on jakautunut äänestysalueisiin, äänioikeutettujen luettelot tehdään äänestysalueittain. Äänioikeutettujen luettelon tulee olla laadittu 1.9.2022 mennessä (KVJ 2:6). Luettelon ajamisesta Kirjuri-järjestelmästä annetaan erilliset ohjeet.

Äänioikeutettujen luetteloon on merkittävä seurakuntavaaleissa äänioikeutetut seurakunnan jäsenet, heidän henkilötunnuksensa, lukumääränsä sekä tarvittaessa äänestysalueensa. Luetteloon ei uusien vaalisäännösten mukaan enää merkitä osoitetta. Jos seurakuntavaaleissa äänioikeutetulla on väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston

varmennepalveluista annetun lain 36 §:ssä tarkoitettu turvakielto, äänioikeutettujen luetteloon tulostetaan siitä merkintä. Luettelossa on oltava tila äänioikeuden käyttämisestä tehtäviä merkintöjä ja muistutuksia varten. (KL 23:21)

Äänioikeus on kaikilla viimeistään vaalipäivänä 16 vuotta täyttävillä kirkon jäsenillä. Äänioikeutettu merkitään äänioikeutettujen luetteloon siinä seurakunnassa, jossa hänet on merkitty läsnä olevaksi jäseneksi 15.8.2022. Äänioikeutta käytetään siinä seurakunnassa, jonka äänioikeutettujen luetteloon äänioikeutettu on merkitty. (KL 23:12,1)

1.1.2023 yhdistyvät seurakunnat käyttävät yhtä yhteistä äänioikeutettujen luetteloa. Yhdistyvien seurakuntien Kirjuri jäsentietojärjestelmistä tulostetaan äänioikeutettujen luettelot ja nämä erilliset luettelot muodostavat yhdessä uuden tai laajentuvan seurakunnan äänioikeutettujen luettelon. Jos on kuitenkin tehty äänestysalueisiin jako siten, että kukin yhdistyvistä seurakunnista muodostaa yhden äänestysalueen, niin tällöin kunkin seurakunnan tulostama äänioikeutettujen luettelo toimii kyseisen äänestysalueen omana itsenäisenä äänioikeutettujen luettelona.

Äänioikeutettujen luettelon tarkastaa vähintään kaksi vaalilautakunnan keskuudestaan valitsemaa jäsentä. Äänioikeutettujen luettelo on tarkastettava viimeistään 1.9.2022. (KVJ 2:7,1)

Äänioikeutettujen luettelon tarkastajien on:

- 1) lisättävä luetteloon ne seurakunnan äänioikeutetut jäsenet, jotka oikeudettomasti ovat jääneet siihen merkitsemättä;
- 2) yliviivattava (siten ettei teksti kokonaan peity) kuolleiden ja oikeudettomasti äänioikeutetuiksi merkittyjen henkilöiden nimet, sekä merkittävä toimenpiteen syy;
- 3) oikaistava muut luettelossa havaitsemansa virheet. (KVJ 2:7,2)

Tarkastajien on lopuksi merkittävä luetteloon äänioikeutettujen tarkistettu lukumäärä sekä päivättävä luettelo ja varmennettava se allekirjoituksillaan. Varmennamisen jälkeen

äänioikeutettujen luetteloon ei saa tehdä muita muutoksia kuin ne, jotka aiheutuvat äänioikeutettujen luettelon itseoikaisusta taikka oikaisuvaatimukseen tai valitukseen annettusta päätöksestä. (KVJ 2:7,3)

4.2 Äänioikeutettujen luettelon pitäminen nähtävänä

Äänioikeutettujen luettelo lukuun ottamatta henkilötunnuksia on tarkastusta varten pidettävä valvonnan alaisena nähtävänä 2.9.2022 klo 10–14 ja 5.9.2022 klo 15–19 kirkkoherranvirastossa tai muussa vaalilautakunnan määräämässä paikassa. (KVJ 2:8,1)

Käytännössä äänioikeutettujen luettelo tulee antaa seurakunnan jäsenten katsottavaksi siten, etteivät henkilötunnukset ole äänioikeutettujen luettelosta nähtävissä. Henkilötunnukset tulee peittää esimerkiksi paperiarkilla. Samoin tulee peittää kokonaan niiden henkilöiden tiedot, joilla on ns. turvakielto. Jos henkilöllä on turvakielto, hänen tietonsa voidaan antaa vain hänelle itselleen. Tietoja voi tarkastaa vain henkilökohtaisesti paikan päällä.

Vaalilautakunnan on määrättävä paikalle valvoja/t (esimerkiksi kirkkoherranviraston työntekijä).

Äänioikeutettujen luettelon nähtävänä pitämistä koskeva kuulutus (kuulutus äänioikeutettujen luettelosta) on pantava seurakunnan ilmoitustaululle viimeistään 23.8.2022 ja pidettävä siinä 5.9.2022 klo 19 asti. Kuulutuksessa on mainittava:

- 1) milloin ja missä äänioikeutettujen luettelo on nähtävillä;
- 2) miten äänioikeutettujen luetteloä koskeva oikaisuvaatimus tehdään;
- 3) milloin vaalilautakunta kokoontuu käsittelemään oikaisuvaatimuksia. (KVJ 2:8)

Lisäksi kuulutus on julkaistava lehdessä viimeistään 28.8.2022. (KVJ 2:8,3)

4.3 Äänioikeutettujen luettelon julkisuus

Seurakunnan jäsenellä on oikeus tutustua seurakuntavaalien äänioikeutettujen luetteloon sinä aikana, kun äänioikeutettujen luettelo pidetään yleisesti nähtävänä. Äänioikeutettujen luettelo on pidettävä yleisesti nähtävänä henkilötunnuksia lukuun ottamatta vähintään neljän tunnin ajan kahtena luettelon tarkistamista (1.9.2022) seuraavana peräkkäisenä arkipäivänä, ei kuitenkaan lauantaina. Äänioikeutettujen luettelo on pidettävä vuoden 2022 seurakuntavaaleissa yleisesti nähtävänä perjantaina 2.9.2022 klo 10–14 ja maanantaina 5.9.2022 klo 15–19. (Ks. luku 4.2, KL 25:8 a ja KVJ 2:8)

Äänioikeutettujen luettelo sisältää arkaluonteisia tietoja, sillä se viittaa luettelossa mainittujen henkilöiden uskonnolliseen vakaumukseen. Äänioikeutettujen luettelo on pidettävä salassa muuna kuin edellisessä kappaleessa tarkoitettuna aikana. Salassapitovelvollisuus ei estä tiedon antamista äänioikeutettujen luettelosta sille, joka tarvitsee tietoa äänioikeutensa selvittämistä varten. (KL 25:8 a)

Äänioikeutettujen luetteloa ei saa antaa jäljennettäväksi tai kuvattavaksi eikä siitä saa antaa jäljennöksiä. Äänioikeutettujen luetteloon merkityillä on kuitenkin oikeus saada maksutta ote hänestä äänioikeutettujen luetteloon otetuista tiedoista. Sillä, joka on pyytänyt tulla otetuksi äänioikeutettujen luetteloon, on oikeus saada tieto asian käsittelyyn liittyvistä asiakirjoista siten kuin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 11 §:ssä säädetään (asianosaisen oikeus saada tietoja muunkin kuin julkisen asiakirjan sisällöstä laissa säädetyin edellytyksin). (KL 25:8 a ja KVJ 2:8)

Äänioikeutettujen luettelon julkisuudesta ja käsittelystä on muutoin voimassa, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa, tietosuoja-asetuksessa ja tietosuoja-laissa asiasta säädetään. (KL 25:8 a)

4.4 Oikaisuvaatimuksen käsittely

Oikaisuvaatimuksen äänioikeutettujen luettelosta saa tehdä se, joka katsoo, että hänet on oikeudettomasti jätetty pois äänioikeutettujen luettelosta tai että häntä koskeva merkintä on luettelossa virheellinen (KL 24:7).

Kirjallinen oikaisuvaatimus äänioikeutettujen luettelosta on jätettävä kirkkoherranvirastoon tai vaalilautakunnan määräämään muuhun seurakunnan toimipaikkaan viimeistään 7.9.2022 klo 16 mennessä. (KL 24:9)

Vaalilautakunta käsittelee äänioikeutettujen luetteloa vastaan tehdyt oikaisuvaatimukset ja tekee niistä päätökset 3.10.2022 pidettävässä kokouksessa. (KVJ 2:9) Vaalilautakunnan on lähetettävä oikaisuvaatimuksen tehneelle asianosaiselle päätös valitusosoituksineen tiedoksi kirjeellä, jollei sitä ole annettu hänelle kirjallisesti kokouksessa. Tiedoksiannon katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, jollei tiedoksiannon näytetä tapahtuneen myöhemmin. (KL 24:11)

Asianosaisella on oikeus valittaa oikaisuvaatimukseen annetusta päätöksestä hallinto-oikeuteen. Valitus on tehtävä seitsemän päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Valitus on osoitettava hallinto-oikeudelle ja jätettävä mainitussa ajassa kirkkoherranvirastoon tai vaalilautakunnan määräämään muuhun seurakunnan toimipaikkaan. Vaalilautakunnan tulee toimittaa valitus, ote pöytäkirjasta, vaalilautakunnan lausunto ja muut asiassa kertyneet asiakirjat kiireellisesti hallinto-oikeudelle. (KL 24:9,3) Vaalilautakunnan on tehtävä äänioikeutettujen luetteloon tarvittavat merkinnät muutoksenhausta (KL 24:7,2).

4.5 Äänioikeutettujen luettelon itseoikaisu ja lainvoimaisuus

Vaalilautakunnalla on oikeus lisätä henkilö äänioikeutettujen luetteloon tai merkitä henkilö äänioikeutta vailla olevaksi, jos hänet on oikeudettomasti jätetty pois äänioikeutettu-

jen luettelosta, merkitty siihen äänioikeutta vailla olevaksi tai äänioikeutetuksi. Vaalilautakunnalla on lisäksi oikeus lisätä henkilö luetteloon tai merkitä henkilö äänioikeutta vailla olevaksi, jos henkilö on liittynyt kirkon jäseneksi tai eronnut kirkon jäsenyydestä 15.8.2022 jälkeen. (KL 23:22,1) Kirkkoon liittyneiden, kirkosta eronneiden ja kuolleiden raportit tulostetaan Kirjuri-järjestelmästä. Raporttien alkupäivänä on 15.8.2022 ja loppupäivänä vaalilautakunnan kokoontumispäivä, viimeistään kuitenkin 4.11.2022. Raporttien ajamisesta Kirjuri-järjestelmästä annetaan erilliset ohjeet.

Jos vaalilautakunta katsoo, että henkilöä koskeva merkintä vaaliluettelossa on muutoin virheellinen, vaalilautakunta voi korjata virheen. Vaalilautakunnan on tehtävä muutokset luetteloon viimeistään 4.11.2022 ennen kello 16. (KL 23:22,1)

Jos vaalilautakunta merkitsee henkilön äänioikeutettujen luetteloon äänioikeutta vailla olevaksi, vaalilautakunnan on tehtävä tästä kirjallinen päätös ja annettava päätös tiedoksi valitusosoituksineen asianomaiselle henkilölle. Kirjallista päätöstä ei kuitenkaan tehdä, jos henkilö on kuollut tai julistettu kuolleeksi äänioikeutettujen luettelon laatimisen jälkeen. (KL 23:22,2)

Jos vaalilautakunta lisää henkilön äänioikeutettujen luetteloon, hänelle on viipymättä lähetettävä tästä tieto. Kirkon jäseneksi liittyneellä henkilöllä on äänioikeus seurakuntavaaleissa siinä seurakunnassa, jonka jäseneksi hän on liittynyt. (KL 23:22,3) Sen sijaan, jos kirkon jäsen muuttaa toiseen seurakuntaan 15.8. jälkeen, äänioikeus ei siirry, vaan hänellä on äänioikeus siinä seurakunnassa, jonka jäsen hän oli 15.8.

Jos vaalilautakunta korjaa henkilöä koskevan muun virheellisen merkinnän äänioikeutettujen luettelossa, tästä on viipymättä ilmoitettava asianomaiselle henkilölle, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta. (KL 23:22,4) Esimerkiksi ilmeisestä kirjoitusvirheestä ei tarvitse ilmoittaa asianomaiselle henkilölle.

Äänioikeutettujen luettelo on lainvoimainen 4.11.2022 klo 16. Mainitun ajankohdan jälkeen äänioikeutettujen luetteloon ei saa tehdä muutoksia. (KL 23:23) Vaalilautakunnan on tehtävä merkintä lainvoimaisuudesta äänioikeutettujen luetteloon. (KVJ 2:10)

Lainvoimaista äänioikeutettujen luettelo on vaaleissa noudatettava muuttamattomana. Äänioikeutettujen luettelo on vaalipäivänä noudatettavana, vaikka hallinto-oikeus ei ole antanut lopullista päätöstä oikaisuvaatimuksesta sille tehtyyn valitukseen. Henkilön, jolla vaalilautakunnalle esitetyn hallinto-oikeuden päätöksen mukaan on äänioikeus, on kuitenkin annettava äänestää. (KL 23:23,2)

4.6 Ilmoituskortti

Kirkkohallitus laatii ilmoituskortti-mallin ja tarjoaa myös seurakunnille mahdollisuutta osallistua ilmoituskortin sisältävän Vaalikirjeen lähettämiseen äänioikeutetuille.

Jos seurakunta on jakautunut äänestysalueisiin, seurakunnan on laadittava jokaisesta äänioikeutettujen luetteloon otetusta henkilöstä ilmoituskortti, jossa on oltava:

- 1) tiedot äänioikeutetun nimestä ja äänestysalueesta sekä äänestyspaikasta vaalipäivänä ja sen osoitteesta;
- 2) äänioikeutetun vakituinen osoite, joka on jäsentietojärjestelmässä 1.9.2022;
- 3) tieto siitä, missä vaaleissa ilmoituskortin vastaanottajalla on äänioikeus;
- 4) tiedot vaalipäivästä ja ennakoäänestyksen ajankohdasta;
- 5) kortin lähettäjäksi merkityn vaalilautakunnan yhteystiedot;
- 6) tiedot jäsentietojärjestelmästä, johon kortissa olevat tiedot perustuvat;
- 7) ohjeet kortin käyttämisestä ja menettelystä äänestettäessä. (KVJ 2:11,1)

Jos äänestysalueisiin jakautunut seurakunta ei osallistu keskitetyn Vaalikirjeen lähettämiseen, vaalilautakunnan on huolehdittava siitä, että ilmoituskortit lähetetään niille äänioikeutetuille, joiden osoite on tiedossa, viimeistään perjantaina 21.10.2022. (KVJ 2:11,3)

Ilmoituskortti voidaan lähettää äänestäjille, **vaikka seurakuntaa ei ole jaettu äänestys-alueisiin**. Ilmoituskortti voi toimia samalla lähetekirjeenä ennakkoäänestyksessä. (KVJ 2:11,2)

Viranomaispostia, kuten ilmoitus äänioikeudesta tulevissa seurakuntavaaleissa (ilmoituskortti), voidaan lähettää myös henkilölle, jolla on ns. turvakielto.

4.7 Muut äänioikeutettujen luetteloon liittyvät tehtävät

Äänioikeutettujen luettelon merkitys vaalipäivänä

Äänioikeutettujen luetteloa on vaalipäivänä noudatettava, vaikka hallinto-oikeus ei ole antanut lopullista päätöstä oikaisuvaatimuksesta sille tehtyyn valitukseen. Henkilön, jolla vaalilautakunnalle esitetyn hallinto-oikeuden päätöksen mukaan on äänioikeus, on kuitenkin annettava äänestää. (KL 23:23,2)

Vaalilautakunnan on huolehdittava, ettei äänestäjälle anneta vaalipäivänä äänestyslippua ennen kuin hänet on todettu äänioikeutetuksi.

Vaalilautakunnan on tehtävä äänioikeutettujen luetteloon merkintä äänioikeuden käyttämisestä.

Äänioikeutettujen luettelo ja 16–17-vuotiaat

Kirjuri-jäsentietojärjestelmästä tulostettavaan äänioikeutettujen luetteloon tulee valmiiksi huomautuskenttään merkintä, jos on kyse 16–17-vuotiaasta kirkon jäsenestä. Tällöin on mahdollista suhteellisen helposti laskea sekä paikallista että valtakunnallista tietopalvelua varten kyseiseen ikäryhmään kuuluvien äänestäneiden määrä sekä äänestysprosentti.

Äänestysalueet ja äänioikeutettujen luettelo

Jos seurakunnan alue on päätetty jakaa äänestysalueisiin, äänioikeutettujen luettelot tehdään äänestysalueittain. Äänestysalueisiin jaetuissa seurakunnissa äänioikeutettu saa äänestää varsinaisena vaalipäivänä vain oman äänestysalueensa vaalipaikassa. Seurakunnan, jolla on tarve toteuttaa vaalit äänestysalueittain, tulee ilmoittaa siitä kirkkohallitukselle huhtikuun loppuun mennessä. (Ks. Yleiskirje 2/2022)